

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών

Εορτολογία

Ενότητα 2: Η εορτή του Πάσχα

Γεώργιος Φίλιας

Θεολογική Σχολή

Τμήμα Κοινωνικής Θεολογίας

B) Η εορτή του Πάσχα (1 από 7)

1.
 - Η αρχαιότερη και πανηγυρικότερη/ Οι ρίζες της βρίσκονται στην εβραϊκή ανάμνηση της εξόδου από την Αίγυπτο και της διαβάσεως («Πεσάχ»: πέρασμα) της Ερυθράς Θαλάσσης.
 - Η θεολογία της Κ.Δ. ότι ο Χριστός είναι ο «πασχάλιος αμνός», ο οποίος προσέφερε τον Εαυτό του ως θυσία στο Θεό (Ιω. 1, 29· Πρ. 8, 32· Εβρ. 9, 11-14· Α' Πετρ. 1, 19), οδήγησε τη χριστιανική Εκκλησία να καθορίσει το δικό της «Πάσχα» (*Το Πάσχα ημών, υπέρ ημών ετύθη Χριστός [Α' Κορ. 5, 7]*).

B) Η εορτή του Πάσχα (2 από 7)

- *Επιστολή Αποστόλων* (απόκρυφο κείμενο του 2^{ου} μ.Χ. αι.): η αρχαιότερη μαρτυρία περί εορτασμού του Πάσχα.
- Φαίνεται ότι κατά την αποστολική εποχή το Πάσχα εορταζόταν την ίδια ημέρα με το εβραϊκό, δηλαδή την ημέρα της Σταυρώσεως του Κυρίου/
Ο σταυρικός χαρακτήρας του Πάσχα αποτυπώνεται έντονα σε κείμενα του 2^{ου} αι. (*Επιστολή Αποστόλων/ Ιουστίνος, ο Φιλόσοφος και Μάρτυρας/ Μελίτων Σάρδεων, Περί Πάσχα*).

B) Η εορτή του Πάσχα (3 από 7)

2.

- «Τεσσαρεσκαιδεκατίτες»: οι Χριστιανοί της Μ. Ασίας, οι οποίοι εόρταζαν το Πάσχα την 14^η του εβραϊκού μηνός Νισσάν (δηλαδή την ημέρα της Σταυρώσεως)/ Οι υπόλοιπες χριστιανικές Εκκλησίες εόρταζαν το Πάσχα την πρώτη Κυριακή μετά από τη 14^η Νισσάν.
- Από τον 3^ο αι. επεκράτησε η Κυριακή ως ημέρα του Πάσχα για όλες τις χριστιανικές Εκκλησίες.

B) Η εορτή του Πάσχα (4 από 7)

- Α΄ Οικουμενική Σύνοδος (325 μ.Χ.): καθορίζει τον ενιαίο εορτασμό του Πάσχα την πρώτη Κυριακή μετά από την πανσέληνο της εαρινής ισημερίας.
- *Επιστολή Αποστόλων/ Μελίτωνος Σάρδεων, Περί Πάσχα*: παρέχονται τελετουργικές πληροφορίες περί της εορτής (αγρυπνία μέχρι την αλεκτοροφωνία/ τέλεση Θ. Ευχαριστίας/ αυτοσχέδιοι πασχάλιοι ύμνοι, αναγνώσματα και ευχές).

B) Η εορτή του Πάσχα (5 από 7)

- Ο Τερτυλλιανός (τέλος 2^{ου} αι.) αναφέρεται στο σύνδεσμο της εορτής του Πάσχα με το Βάπτισμα (ως συμμετοχή στο θάνατο και την Ανάσταση του Κυρίου).
- *Διδασκαλία Αποστόλων και Αποστολική Παράδοση του Ιππολύτου Ρώμης (αρχές 3^{ου} αι.):* πληροφορίες περί της αγρυπνίας του Πάσχα (προβλέπονταν αναγνώσματα από τους προφήτες, από τα Ευαγγέλια, καθώς και Ψαλμοί).

B) Η εορτή του Πάσχα (6 από 7)

- 3.
- Γρηγόριος Θεολόγος: αναφέρεται στη λαμπροφορία και φωταγωγία της πασχαλινής νύκτας (τμήματα από τους πασχαλινούς λόγους του χρησιμοποιήθηκαν από μεταγενέστερους υμνογράφους).
 - *Αποστολικές Διαταγές και Οδοιπορικό της Αιθερίας* (τέλος 4^{ου} αι.): αναλυτικές πληροφορίες περί του πασχαλινού εορτασμού.

B) Η εορτή του Πάσχα (7 από 7)

- Τα ενδιαφέροντα θέματα έρευνας σχετικώς με τον πασχαλινό εορτασμό είναι τα περί της εξελίξεως και διαμορφώσεως της τελετής αφής του αγίου φωτός, των αναγνωσμάτων το εσπέρας του Μ. Σαββάτου και της υμνογραφίας της πασχαλινής παννυχίδας
- Η σύγκριση της σημερινής μορφής της πασχαλινής ακολουθίας με τις αντίστοιχες παλαιότερες (που καταγράφονται σε χειρόγραφα Τυπικά της Παλαιστίνης και του Βυζαντίου) καταδεικνύει σημαντικές αλλαγές

Τέλος Ενότητας

Η εορτή του Πάσχα

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Σημειώματα

Σημείωμα Ιστορικού Εκδόσεων Έργου

Το παρόν έργο αποτελεί την έκδοση 1.0.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Εθνικών και Καποδιστριακών Πανεπιστημίων Αθηνών 2015.
Γεώργιος Φίλιας. Γεώργιος Φίλιας. «Εορτολογία. Η εορτή του Πάσχα».
Έκδοση: 1.0. Αθήνα 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:
<http://opencourses.uoa.gr/courses/SOCTHEOL105>.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Μη Εμπορική Χρήση Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

